ה טוּר בְּשֵׁם אֲחִיו הָרַב יְחִיאֵל.
ו מִמָּרָא דְּרָבָא שָׁם ל״ג (ע״א). ז מִשְׁנָה וּגְמָרָא שָׁם ל״ב (ע״ב). ח לְשׁוֹן הַטּוּר לְדַעַת הָרא״ש אֲבִיו (פ״ד סי׳ ח). ט כֵּן פֵּרֵשׁ הָרא״ש שָׁם.

אָסוּר נְכָרִים) (ר״ן פרק קמא דביצה (כ ד״ה ומיהו)) וּמְבַטְּלָן, (י) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶם (יא) עַד שֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ בְּרֹב. ה אֲבָל אִם נָפְלוּ בַּתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת, (יב) אָסוּר לְהַסִּיקָן בְּיוֹם טוֹב שֶׁלְּאַחֲרָיו (יג) * אֲפִלּוּ עַל יְדֵי בְּטוּל בְּרֹב: ג (יד) ו אָסוּר לִקַּח עֵץ מִבֵּין הָעֲצִים (ג) לַחְתּוֹת בּוֹ הָאֵשׁ בַּתַּנּוּר, (טו) דְּהָוֵי לֵיהּ מְתַקֵּן מָנָא: ד (טז) ז תַּנּוּר שֶׁנָּפַל לְתוֹכוֹ מִטְיַח הַטִּיט, אִם אָפְשָׁר לָאֲפוֹת וְלִצְלוֹת בּוֹ בְּלֹא גְּרִיפָה וְלֹא יִתְחָרֵךְ הַפַּת אוֹ הַצָּלִי, אָסוּר לְגָרְפוֹ, (יז) מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְטַלְטְלוֹ שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ, אֲבָל * מֻתָּר לְהַשְׁכִּיב (יח) ח הָאֵשׁ וְהָאֹפֶר שֶׁבּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה חֻלָּק וְלֹא יִגַּע בַּפַּת כְּלָל, (יט) אַף עַל פִּי שֶׁאִם הָיָה נוֹגֵעַ בּוֹ לֹא הָיָה כְּדֵי לְחָרְכוֹ. ט אֲבָל אִם יֵשׁ בַּטִּיחַ שֶׁנָּפַל לְתוֹכוֹ כְּדֵי לְחָרְכוֹ הַפַּת אוֹ הַצָּלִי אִם הָיָה נוֹגֵעַ בָּהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁבְּלֹא גְּרִיפָה (כ) הָיָה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּאִסּוּרֵי הֲנָאָה, שֶׁיֵּשׁ שְׁבָח עֵצִים בְּפַת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַדְּבָרִים צָרִיךְ עִיּוּן וְצָרִיךְ לְעִיל סִימָן תמ״ה (ס״ב) וּבְיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קמ״ב. וְכָתַב בְּשֵׁם רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹם אִם נִתְבַּשֵּׁל מַקֵּצָה בִּכְלִי מֵהֶם לַבַּשֵּׁל בְּאוֹתוֹ כְּלִי בְּיוֹם טוֹב מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁרַף הָאִסּוּר וְנִבְלַע בְּכְלִי וְאֵין מַקֵּצָה בְּעֵין עֵצִים שָׁם. וְגַם זֶה צָרִיךְ עִיּוּן דִּלְקַמָּן סִימָן תקי״ג (ס״ג) מְשַׁמַע דְּגַם טַעֲמוֹ אָסוּר אֶלָּא שֶׁאֵין לוֹ דִּין דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְתִירִים. וְאִפְשָׁר שֶׁחֵסֶר תֵּבָה אַחַת וְצָרִיךְ לוֹמַר בְּעֵצֵי מַקֵּצָה כו׳ וְהֵיכִי דְּקָאָמַר מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁרַף הָאִסּוּר וְכָתְבוּ לְמַה דְּאָמְרִינַן דִּכְלֵי אִסּוּרָא, וְאַף שֶׁנֶּאֱמַר לְעִנְיַן דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְתִירִים, סְבִירָא לֵיהּ דְּהוּא הַדִּין לְדָבָר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עַל יְדֵי אֵין טַעֲמוֹ אוֹסֵר, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

בֵּאוּר הַלָּכָה

אֲבָל לְעִנְיַן מַה שֶּׁמְּצָרְכִינַן לְעָרֵב עַד שֶׁלֹּא יֵהָא נִכָּר, מַאי נָפְקָא מִנַּהּ אִם הָיָה הַתֵּר מִתְּחִלָּה, סוֹף סוֹף אֵינוֹ מִתְבַּשֵּׁל לְסִבְרָא זוֹ, וְאִם כֵּן כִּי קָמְהַפֵּךְ בְּאִסּוּרָא קָמְהַפֵּךְ. וְעַיֵּן בְּרַשְׁבָּ״א שָׁם (ד״ה והא) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן דְּלֹאו מִתּוֹרַת בְּטוּל קָאָתֵי, דְּלֹא שַׁיָּךְ בְּשָׁנְפַר, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יֵהָא נִרְאֶה לְהַרְיָא דִּמְטַלְטֵל מַקֵּצָה עֵין שָׁם, וּבְבֵיצָה (ד׳) הֲבֵיא הָרַשְׁבָּ״א (ד״ה והא קא מתפך) דְּעָה שְׁנִיָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן בְּחָמֵד מֹשֶׁה (סק״א) שֶׁכְּתַב כְּבָרָא חֲדָשָׁה, דְּאִפְשָׁר כָּל עִקָּרוֹ דְּהָתֵר זֶה דְּמִרְבָּה עָלָיו וּמְבַטְּלוֹ אֵינוֹ רַק בְּנָפַל לְתַנּוּר, דְּאִם לֹא נִבַּשֵּׁל אֵין לוֹ מָקוֹם לֶאֱפוֹת בּוֹ פִּתּוֹ שֶׁהֲרֵי הַתַּנּוּר מָלֵא מֵעֲצֵי מַקֵּצָה, וּבְעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לְפַנּוֹת הַמַּקֵּצָה בִּשְׁבִיל צְרִךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ, וְאִם כֵּן מוּטָב שֶׁיִּבַּשֵּׁל וְיֵאָפֶה, הָא בְּעִנְיָן אַחֵר לֵיכָא כְּלָל הָתֵר זֶה, וּכְעֵין זֶה כָּתַב בִּנְהַר שָׁלוֹם (סק״א) דְּדַוְקָא בְּתַנּוּר, הָא אִם נִתְעָרֵב בְּשָׂדֶה עִם עֵצִים שֶׁל הָתֵר לֹא נֶאֱתַר לוֹ לְבַשֵּׁל, וְכֵן מְצָאתִי לְמֹאירִי (ד׳ ד״ה אמר רב מתנה) כְּדִבְרֵי נְהַר שָׁלוֹם. אֲמְנָם מְפוּסְקִים לֹא מוּכָח כֵּן שֶׁהֲרֵי לְמִדּוּ מִזֶּה לְכָל אִסּוּרֵי דְּרַבָּנָן לְעִנְיַן לְבַשֵּׁל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ״ט (ס״ו), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (קו״א סק״ב) דְּאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה:

* אֲפִלּוּ עַל יְדֵי בְּטוּל בְּרֹב. דַּע [ב] דִּסְבָרָא זוֹ לָאו לְכָל עִלְּמָא הִיא, וּמְטוּר גּוּפָא מוּכָח בְּתִחַלַּת דְּבָרָיו דִּכְלָלוּהוּ מִהֲנֵי בְּטוּל בְּרֹב, אֶלָּא שֶׁאַחַר כָּךְ הֲבִיא דַּעַת הָרַב רַבִּי יְחִיאֵל. וְעַיֵּן בְּבֵ״ח (ס״ב) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן דִּמְשְׁאָר פּוֹסְקִים מַשְׁמַע דְּגַם הָכָא זוֹ אֵינָהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן. וְכֵן תָּמַהּ בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו) שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ בָּזֶה שׁוּם פִּלּוּגְתָּא, וְכֵן בְּחָמֵד מֹשֶׁה (סק״ג) נוֹטֶה לְהַקֵּל גַּם בָּזֶה עַל יְדֵי בְּטוּל בְּרֹב. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א וּבְבֵית מֵאִיר. וְעַיֵּן עוֹד בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) שֶׁכָּתַב דְּאִם נִתְלַשׁוּ בְּיוֹם טוֹב לְכָלֵי עִלְּמָא אֵין אִסּוּר בְּשַׁבָּת שֶׁלְּאַחֲרָיו אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, דְּבְיוֹם טוֹב עַצְמוֹ נָמֵי מֻתָּר לְהַסִּיקָן מִדְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא דְּרַבָּנָן אִסְּרוּ מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּיַצָּלֵה וְיִתְלֵשׁ, וְאִם כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא הֲרֵי הַכְנָעָה. יוֹם טוֹב לְעַצְמָהּ, וּמִסֵּיּם וְאִם כֵּן אִם צָרִיךְ לְהַסִּיק בְּשַׁבָּת עַל פִּי הָאֻפָנִים הַמְבֹאָרִים בְּסִימָן רע״ו דְּמֻתָּר עַל יְדֵי עִכּוּ״ם מֻתָּר לְכָשֵׁל הָעֵצִים בְּרֹב הַתֵּר, עַיֵּן שָׁם. וְלֹא הָעֲתִיקְנוּם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה כִּי דְּחוּ דִּבְרֵיו הַבַּדֵּי יָשַׁע וְהַגְּרַ״ז (שם סק״ד) כִּי אֵין צָרִיךְ כְּלָל לְכָשׁוּל, שֶׁהֲרֵי עֵצֵי הַתֵּר נָמֵי מְקַצֵּים הֵם בְּשַׁבָּת וְהִתִּירוּ מִשּׁוּם צָרְכּוֹ וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין עֵצִים אֵלּוּ:

ד * מֻתָּר לְהַשְׁכִּיב הָאֵשׁ וְהָאֹפֶר. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יח). וְכָתְבוּ הַמְפָרְשִׁים דְּהַטִּיחַ וְהָעָפָר שֶׁנָּפַל מִכְּתְלֵי הַתַּנּוּר אָסוּר לְהַשְׁכִּיב, שֶׁהֲרֵי הֵם מְקֻצֶּה וְהוּא לֹא לְצָרְכּוֹ שֶׁהֲרֵי הַפַּת לֹא יִתְחָרֵךְ. וּבְאֵמֶת אַף שֶׁמִּשְׁמַע כֵּן מֵרַא״ש (פ״ד סי׳ ח) וְטוּר מִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר דְּשְׁאֲרֵי פּוֹסְקִים לֹא סְבִירָא לְהוּ כֵּן, שֶׁהֲרֵי רַשְׁ״י (לב: ד״ה מכבשין) וְהָאוּר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ שס״א) וְהָרְאָ״ה (שם) וְהָרַ״ן (יח. ד״ה מתני׳) וּמְאִירִי (שם) פֵּרְשׁוּ דְּהַאי אֲבָל מְכַבְּשִׁין אֵטֵיחַ וְעָפָר קָאֵי. אֶלָּא דְּבָאֱמֶת מַרְשַׁ״י אֵין הוֹכָחָה, שֶׁהֲרֵי אוֹקְמֵי מַתְנִיתִין כְּרַבָּנָן דְּמַכְשִׁירֵי אֹכֶל נָפֶשׁ אֵין דּוֹחִין יוֹם טוֹב, וּפֵרַשׁ בְּאֲבָל מְכַבְּשִׁין כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגַּע בַּפַּת וְיִשְׁרְפֶנּוּ, וְכֵיוָן דְּהַטִּיחַ יָכוֹל לִשְׁרֹף שְׁפִיר מֵהֵיכִי, דְּמַקֵּצָה לְצָרְכּוֹ אֹכֶל נָפֶשׁ מֻתָּר לְטַלְטֵל, וְאִפְשָׁר מִשּׁוּם דְּיֵשׁ אֵשׁ בָּאֹפֶר וּבְגְרִיפַת הָאֹפֶר יִכְבֶּה הָאֵשׁ, אֲכָל בְּהַשְׁכָּבָה אִפְשָׁר לְזַהֵר שֶׁלֹּא יִכְבֶּה הָאֵשׁ וּכְהֵיא דְּלְעֵיל סִימָן תק״ב סָעִיף א׳ בַּהַגָּ״ה. וַאֲכָן אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַ״מ (פ״ד מ״ה, ע״י״ש) וּמוּכָח דְּסוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ אֹפֶר לָבַד אָסוּר לְהוֹצִיא. וְאִפְשָׁר דְּשִׁטְתוֹ דְּגַם זֶה חֲשִׁיב כְּתִקּוּן הַתַּנּוּר, אוֹ מִשּׁוּם דְּהוּא טִרְחָא יְתֵרָה אַחֲרֵי דְּאִפְשָׁר לֶאֱפוֹת בְּלֹאו הָכִי:

(יט) אַף עַל פִּי וְכוּ׳ לֹא הָיָה בּוֹ כְּדֵי לְחָרְכוֹ. דְּאִם יוּכַל לַחֲרֹךְ הַפַּת אֲפִלּוּ גְּרִיפַת הַטִּיט מֻתָּר וּכְדִלְקַמָּה: (כ) הָיָה אֶפְשָׁר לֶאֱפוֹת וְלִצְלוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא הָיָה נִשְׁרָף:

בֵּאוּר הַיטֵב

ג (ג) לַחְתּוֹת. אֶלָּא אִם כֵּן תִּקְּנוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב. וּמִטַּעַם בְּיוֹם טוֹב לְצָרְכּוֹ חל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יִהְיוּ עֲצֵי הָאִסּוּר נְכָרִים. דִּבְנְכָרִים לֹא שַׁיָּךְ בְּטוּל: (י) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן. וְאַף עַל גַּב דִּכְשָׁעָה שְׁמָרָבָה עֲלֵיהֶם עֵצִים וּמְעָרֵב אוֹתָם, הָעֵצִים הַקּוֹדְמִים מִתְנוֹדְדִים, לֹא חָיְשִׁינַן לָזֶה (כו) דְּהוּא כְּטִלְטוּל מִן הַצַּד: (יא) עַד שֶׁיִּתְבַּשְּׁלוּ בְּרֹב. וְאָז כְּשֶׁמְּהַפֵּךְ בָּהֶם בְּעֵת הַדְּלָקָתָם מְזִיעִית לְזִעִית, בְּהֶתֵּרָא קָמְהַפֵּךְ. (כז) וּמִשְׁמַע דְּתַכְף מִשֶּׁעָה שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ מֻתָּר לְהַפֵּךְ בָּהֶם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִדְלִיקָם עֲדַיִן. וְעַיֵּן דִּיֵּשׁ פּוֹסְקִים הַמְקִלִּים בְּדִין זֶה בְּיוֹתֵר, א) וּלְדִידְהוּ אֲפִלּוּ לֹא הָיָה בַּתַּנּוּר עֵצִים כְּלָל רַק אֵלּוּ שֶׁנִּשְׂרוּ מִן הַדֶּקֶל מֻתָּר גַּם כֵּן לְעָרֵב, וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיוּ עֲצֵי אִסּוּר נְכָרִים לְאַחַר עֲרוּב בְּרֹב גַּם כֵּן לֹא חָיְשִׁינַן, רַק שֶׁלֹּא יְזִיז בַּעֲצֵי הָאִסּוּר כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתָן, וְהַכֹּל מִטַּעַם הַנַּ״ל שֶׁהָאִסּוּר נִשְׂרָף וְהַנָּאָה בָּאָה לְאַחַר שֶׁהָאִסּוּר אֵינוֹ בָּעֵין. וְעַיֵּן בַּאוּר הֲלָכָה (ד״ה שלא) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (יב) אָסוּר לְהַסִּיקָן בְּיוֹם טוֹב שֶׁלְּאַחֲרָיו. לְפִי שְׁתִּלְישָׁה זוֹ מְכִינָה אוֹתָם לְהַסָּקָה, וְכֵיוָן דִּכְשַׁבָּת אֵינָם רְאוּיִים לְהַסָּקָה אִם כֵּן הַשַּׁבָּת מְכִינָה אוֹתָם לְצָרְכָּהּ מָחָר שֶׁהוּא יוֹם טוֹב, וְאֵין שַׁבָּת מֵכִין לְיוֹם טוֹב: (יג) אֲפִלּוּ עַל יְדֵי בְּטוּל בְּרֹב. דְּאִסּוּר הֲכָנָה הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא, (כח) וּבְדָאוֹרַיְתָא אֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר: ג (יד) אָסוּר לָקַח עֵץ וְכוּ׳. בֵּין לַח (כט) וּבֵין יָבֵשׁ אַף שֶׁרָאוּי הוּא לְהַסָּקָה, וְדַוְקָא אִם לֹא הֻכְנוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב: (טו) דְּהָוֵי לֵיהּ מְתַקֵּן מָנָא. וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ מְתַקְּנוֹ כְּלָל, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי עוֹשֶׂה לְכְלֵי בְּיוֹם טוֹב. וְהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לְקַח עֵץ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בְּרִיחַ (ל) לְהַבְרִיחַ הַדֶּלֶת מִטַּעַם זֶה, אֶלָּא אִם כֵּן הֻכְנוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְכֵן כָּל כְּהַאי גַּוְנָא. וְעַיֵּן בְּסִימָן תקי״ח סָעִיף (ז׳) [ג׳]:

ד (טז) תַּנּוּר שֶׁנָּפַל וְכוּ׳. מִילֵּי בַּתַּנּוּרִים שֶׁבִּימֵי חַכְמֵי הַשַּׁ״ס, וּכְדִמְסַיֵּם לְקַמָּיהּ שֶׁהָיוּ כְּמוֹ קְדֵרָה וְהַפַּת הָיוּ טוֹחִין בְּכָתְלֵי הַתַּנּוּר, וְאִם כֵּן הַגָּחָלִים שֶׁבְּקַרְקַע הַתַּנּוּר אֵין יְכוֹלִים לְהַפְסִיד לַפַּת, רַק טִיחַ טִיט אוֹ לְבֵנָה שֶׁנּוֹפֵל וְהוּא מַגִּיעַ לְפָעָמִים עַד מָקוֹם שֶׁהָעֹפֶשׁ טוֹחָה בַּכֹּתֶל, וְחוֹרֵךְ: (יז) מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְטַלְטְלוֹ וְכוּ׳. וַהֲרֵי הוּא מַקֵּצָה, (לא) דְּהָא אֵינוֹ רָאוּי לְשׁוּם דָּבָר: (יח) הָאֵשׁ וְהָאֹפֶר. מִפְּנֵי שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא חַם (לב) אֵין עָלָיו שֵׁם מַקֵּצָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תצ״ח סָעִיף ט״ו. וְלִכְאוֹרָה לְפִי זֶה אִם כֵּן גַּם לְהוֹצִיא לְגַמְרֵי אֶת הָאֹפֶר מִן הַתַּנּוּר שָׁרֵי, וּמַאי שְׁנָא מַשְׁכִּיבִין דְּנָקֵט, וְכֵן מוּכָח בְּסֵמַ״ג (לאוין עה).

(כא) כֵּן נִרְאֶה, וּכְעֵין זֶה כָּתַב הָרַשְׁבָּ״א בְּשַׁבָּת דף כ״ט (שם): (מ) עַיֵּן בְּפֹרי מְגַדִּים יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ״ט (משז״ה ס״ק יב) וּבְכַנְדֵּי יָשָׁע (סק״ג) שֶׁמְּמַדּוּ עַל זֶה וְתָמְהוּ הָא הַעֲצִים עֲדַיִן בְּעֵין, וְאַמַּאי מִתְבַּטֵּל. וּכְאֶמֶת מְסוּגְיָא לֵיכָא רְאִיָּה דְּאִפְשָׁר דְּלְמַסְקָנָא דִּמְקַלֵּל קַלֵּי אִסּוּר לְהַפֵּךְ עַד שֶׁיִּהְיוּ גְּחָלִים וְכֵן רָצָה לוֹמַר בְּחָמֵד מֹשֶׁה (שם), וּמִכָּל מָקוֹם מַשְׁמְעוּת הַפּוֹסְקִים לְהַתִּיר מִיָּד וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (שם): (מא) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה אפילו): ג (מא) פּוֹסְקִים. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ה) דַּוְקָא לִבְרר עֵץ סְתָם כְּלִי בְּרֵרָה בְּאַקְרֵאי לַחֻתּוֹת שְׁרָאוּי לַחֻתּוֹת אֵשׁ אֲז נִרְאֶה כְּמִתְקַן, הָא לְטַל עֵץ סְתָם כְּלִי בְּרֵרָה בְּאַקְרֵאי לַחֻתּוֹת

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו״ע הרב (סעיפים ג, ה) כתב שההיתר הוא רק אם יש בתנור עצים של היתר, וכל זה כשעצי האיסור אינן ניכרים תוך עצי היתר אבל אם הם ניכרים אפילו באלף אינן בטילין. **ב)** וּבשו״ע הרב (ס״ו) כתב שאסור להסיקן ביו״ט אפילו ע״י ביטול ברוב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֶפְשָׁר לָאֳפוֹת בּוֹ, * כֵּיוָן שֶׁהָיָה מִתְחָרֵךְ מֵאֵת לְגָרְפוֹ, (כא) דַּחֲשִׁיב טִלְטוּל לְצָרֶךְ. (כב) וַדַּוְקָא בַּתַּנּוּרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ מְדַבְּקִים הַפַּת סְבִיבָם וְאֵין צְרִיכִים לְגָרְפָם אֶלָּא מֵהַטִּיחַ שֶׁנָּפַל לְתוֹכוֹ, אֲבָל תַּנּוּרִים (ד) שֶׁלָּנוּ (כג) כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָאֳפוֹת בָּהֶם בְּלֹא גְּרִיפָה, (כד) מֵאֵת לְגָרְפָן מֵהָאֹפֶר וְהַהֶגְחָלִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְכַבֶּה, אִי אֶפְשָׁר בְּלֹא כֵן,

בֵּאֵר הֵיטֵב

זֶה נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לִקַּח עֵץ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בְּרִיחַ הַדֶּלֶת דְּהֲוֵי לֵיהּ גַּם כֵּן מְתַקֵּן מָנָא אֶלָּא אִם כֵּן תִּקְנוֹ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב. ט"ז (סק"ד): **ד (ד) שֶׁלָּנוּ.** מִכָּל מָקוֹם אִם הַתַּנּוּר גָּדוֹל וְגָרַךְ מִקְצָתוֹ וְאִפְשָׁר לָאֳפוֹת בְּאוֹתוֹ מִקְצָת אֶלָּא שֶׁהַצָּרָךְ לְכַבְּדוֹ שֶׁלֹּא יִגַּע בַּפַּת שָׁמָּא יֵהָא נֶחְרָךְ, אָסוּר. בַּ"ח (סק"ח), וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח)

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כא) דַּחֲשִׁיב טִלְטוּל לְצָרֶךְ. וּכְפִי שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּן סוֹף סִימָן תק"ט (ס"ד) בַּהַגָּ"ה דְּמֻתָּר לְטַלְטֵל מַקֵּצֶה לְצָרֶךְ אֹכֶל נָפָשׁ. (לג) וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּכָל זֶה בְּשֶׁנָּפַל הַטִּיחַ הַיּוֹם, אוֹ אֲפִלּוּ אִתְמוֹל וְלֹא יָדַע מִזֶּה אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שְׁהוּת לְתַקְּנוֹ, אֲבָל בְּהָיָה יָכוֹל לְתַקֵּן מֵאֶתְמוֹל וְלֹא תִּקֵּן (לד) מֵחֲמַת שִׁכְחָה אָסוּר לִגְרֹף, כְּכָל מַכְשִׁירִין שֶׁאָפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם טוֹב. וְעַיֵּן בְּאוּר הֶלָכָה (ד"ה כיון): **(כב) וְדַוְקָא בַּתַּנּוּרִים וְכוּ'.** הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם קְצָת, וּבְרַא"ש (פ"ד סי' ח) שֶׁמְּמֻנּוּ נוֹבַע דְּבָרִים אֵלּוּ אִיתָא כֵּן, דְּלֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים לְגָרֵף אֶלָּא טִיחַ שֶׁל תַּנּוּר דְּהוּא רַק טִלְטוּל מֻקְצֶה, אֲבָל לְגָרֵף גְּחָלִים דְּבָא לִידֵי כִּבּוּי עַל יְדֵי זֶה לֹא הִתִּירוּ. וְכָל זֶה בַּתַּנּוּרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ מְדַבְּקִים הַפַּת בְּכָתְלֵי הַתַּנּוּר, וְאִם כֵּן אֵין הַגְּחָלִים שֶׁבְּתַחְתִּיתוֹ יְכוֹלִין לְשָׁרֵף הַפַּת (לה) אֶלָּא לְחָרֵךְ מְעַט וְלֹא יִהְיֶה הַפַּת יָפֶה, וּמְשׁוּם זֶה לֹא הִתִּירוּ גְּרִיפַת גְּחָלִים שֶׁבָּא לִידֵי כִּבּוּי, אֲבָל בַּתַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁאוֹפִים בְּתַחְתִּית הַתַּנּוּר אֲפִלּוּ גְּחָלִים מֻתָּר לִגְרֹף מִפְּנֵי שֶׁאִי אֶפְשָׁר כְּלָל לָאֳפוֹת. זֶהוּ תֹּכֶן דִּבְרֵי הָרֹא"ש, וְכֵן הוּא כְּוַנַּת הַמְחַבֵּר: **(כג) כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר וְכוּ'.** הַיְנוּ שֶׁתִּשְׁרָף. וְאִם הַתַּנּוּר גָּדוֹל וְהַגְּחָלִים מֻנָּחִים בְּמָקוֹם אֶחָד בַּתַּנּוּר וּשְׁאָר הַתַּנּוּר פָּנוּי שֶׁיָּכוֹל לָאֳפוֹת הַפַּת בְּלִי גָּרוּף, אֶלָּא דְּאָתָא לְגָרֵף הַגְּחָלִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ סְמוּכִין לַפַּת וְשָׁמָּא יֵהָא נֶחְרָךְ בְּקְצָתוֹ, (לו) אָסוּר. וְכֵן אִם גָּרַף הַתַּנּוּר מֵהַגְּחָלִים הַגְּדוֹלִים וְנִשְׁאֲרוּ גְּחָלִים קְטַנִּים וְנִיצוֹצוֹת בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף הַפַּת (לז) רַק אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה נֶחְרָךְ קְצָת בַּמָּקוֹם שֶׁיִּגְּעוּ, אָסוּר לְגָרְפָם פַּעַם שְׁנִיָּה מְשׁוּם כִּבּוּי: **(כד) מֵאֵת לְגָרְפָן מֵהָאֹפֶר וְהַהֶגְחָלִים.** וַאֲפִלּוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְגַם לְהָרֹא"ש מֻתָּר בְּכֹהֲאי גַּוְנָא וּכְמוֹ שֶׁפִּסְּקוּ הַמְחַבֵּר. אֶלָּא דְּהָרַ"ן פֵּרַשׁ גַּם כֵּן דַּאֲבָל מְכַבְּשִׁין אֲפָר קַאֵי, וְהוּא כָּתַב בְּחַד לִשְׁנָא לְאוֹקְמֵי מַתְנִיתִין אַפְלוּ כְּרַבִּי יְהוּדָה, וּמִירֵי שֶׁאֶפְשָׁר לָאֳפוֹת בְּלִי גְּרִיפָה דְּבָזֶה אֲפִלּוּ רַבִּי יְהוּדָה מוֹדֶה, וַהֲיֵינוּ שֶׁלֹּא יִתְחָרֵךְ גַּם כֵּן. וְדַאי שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף לְגַמְרֵי אֲבָל יִתְחָרֵךְ עַל יְדֵי נְגִיעַת טִיחַ הַשִּׁט בְּוַדַּאי לְרַבִּי יְהוּדָה שָׁרֵי, וְגַם דָּאם כֵּן לֹא אָתֵי שִׁפּוּר מַה שֶׁכָּתַב הָרַ"ן דְּהָא דְּחַמֵּס הַבְּרַיְיתָא וְאִם אִי אֶפְשָׁר לָאֳפוֹת אֶלָּא אִם כֵּן גּוֹרְפוֹ מֻתָּר דְּהוּא כְּרַבִּי יְהוּדָה, דִּלְפִי זֶה הַאי אִי אֶפְשָׁר הַיְנוּ שֶׁיִּשָּׂרֵף לְגַמְרֵי אִם לֹא יִגְרֹף, וּכְאָפָן זֶה בְּוַדַּאי גַּם לְרַבָּנָן שָׁרֵי לְפִי מַה שֶׁהִתִּיק הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה תנור שנפל) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים]. וְאִם כֵּן לְפִי זֶה מַה דְּמַסִּים אֲבָל מְכַבְּשִׁין אֲפִלּוּ בְּאֵינוֹ צָרִיךְ לָזֶה גַּם כֵּן מְכַבְּשִׁין הָעָפָר, וְעַל כָּרְחֲךָ דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ טַעֲמָא דְּמַקֵּצָה וְזֶהוּ כִּפְי הַנִּרְאֶה כַּוַּנַת הַבַּיִת יוֹסֵף עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרָיו, אֶלָּא שֶׁדִּבְרָיו מְגֻמְגָּמִין שֶׁהוּא כָּתַב כֵּן בְּשִׁיטַת רַשִׁ"י, וּלְרַשִׁ"י אֵינוֹ כֵן אֶלָּא לְהָרַ"ן, וּכְמוֹ שֶׁכָּאֲרְנוּ]. **וְאִפְשָׁר שֶׁטַּעַם הָרַ"ן וְסִיעָתוֹ דְּלֹא חֲשׁוּ לְמַקֵּצֶה דִּסְבִירָא לְהוּ דְּהִתִּירוּ חֲכָמִים בְּכִבּוּן זֶה שֶׁאֵינוֹ מִטַּלְטֵל לְגַמְרֵי אֶלָּא מְכַבֵּשׁ. וְגַם שֶׁהָרֵי מִירֵי שֶׁמְּכַבֵּשׁ לְאַחַר שֶׁהִסִּיק וְטִיחַ הַשִּׁט חַם, וְסָבִירָא לְהוּ דְּלֹא גָּרַע זֶה מֵאֲפָר חַם שֶׁרָאוּי לְצָלוֹת בּוֹ בֵּיצָה וְכֵיוָצֵא וְהָכִי נַמִּי דְּכִוָּתֵיהּ, אִם לֹא שֶׁהָיָה הַטִּיחַ בְּתַנּוּר מֵאֶתְמוֹל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהָיָה צוֹנֵן וְחָל עָלָיו שֵׁם מַקֵּצֶה דְּהוּא עָפָר בְּעַלְמָא, וּמִגּוֹ דְּאִתְקְצֵאי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אִתְקְצֵאי לְכָלֵי יוֹמָא.** וְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּדֶרֶךְ כ"ח עַמּוּד ב' בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל גְּרִיפַת שֶׁכָּתְבוּ גַּם כֵּן לְהַקְשׁוֹת דַּהֲלֹא אָסוּר מִשּׁוּם מַקֵּצֶה אֵין שַׁיָּךְ לְעִנְיָנֵנוּ, דִּלְא הַקְשׁוּ זֶה אֶלָּא לְפִי מָה שֶׁחִדְּשׁוּ לְפָרֵשׁ מֵימְרָא דְּרַב חִסְדָּא (שם) אַתַּנּוּר חָדָשׁ וּמִירֵי שְׁרוֹצָה לְפַנּוֹת הַתַּנּוּר קֹדֶם הַסָּקָה דְּבָזֶה בְּוַדַּאי הָאֲבָנִים וְהַשִּׁט שֶׁנִּמְצְאוּ שָׁם מֻקְצִים, מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ:

*** כֵּיוָן שֶׁהָיָה מִתְחָרֵךְ מֵאֵת לְגָרְפוֹ.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כא) וְהוּא מִמֶּגֶן אַבְרָהָם (סק"ז) וּבַיִת יוֹסֵף (שם) בְּשֵׁם הָרַב הַמַּגִּיד (פ"ג ה"י) שֶׁהֵבִיא כֵּן בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א, וְכֵן אִיתָא לְפָנֵינוּ בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ שָׁלוֹ (בית מועד שער ב סי' ו). וּמַה שֶׁהִתְקַנְּנוּ כְּגוֹן שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ מֶעֶרֶב יוֹם טוֹב, אַף שֶׁבָּרַ"ן (טור: ד"ה דרש) מְפַקְפֵּק בָּזֶה בְּשֵׁם בַּעַל הַתּוֹסָפוֹת, רְאֵיתִי בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (כח: ד"ה שפוד שנרצם) וְהַמְּאִירִי (ד"ה אחד מכיון) שֶׁהַעְתִּיקוּ גַּם כֵּן פְּרוּשׁ רַשִׁ"י וּמִשְּׁמַע דְּסָבִירָא לְהוּ כְּוָותֵיהּ. וְהִנֵּה הָרַב הַמַּגִּיד מְסַיֵּם שָׁם דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא חָלַק בָּזֶה, וּמִשְּׁמַע דְּלְהָרַמְבַּ"ם בְּכָל גַּוְנֵי שָׁרֵי. וּבְאֶמֶת לְכְאוֹרָה דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א מְבֹאָר בְּסוּגְיָא דַּף כ"ח עַמּוּד ב' דְּאָמַר רַב חִסְדָּא גְּרִיפַת תַּנּוּר בָּאנוּ לְמַחְלֹקֶת ר' יְהוּדָה וְרַבָּנָן, וְעַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י (ד"ה ואחד גריפת) שֶׁפֵּרַשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּמַתְנִיתִין דַּף ל"ב עַמּוּד ב', וְגַם בַּמִּשְׁנָה דַּף ל"ב עַמּוּד ב' מְפֹרָשׁ רַשִׁ"י בְּהָא חִיָּא בַּר יוֹסֵף דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לָאֳפוֹת וְכוּ' דְּאִתְיָא כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְאִם כֵּן וַדַּאי דַּוְקָא בְּשֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר מֶעֶרֶב יוֹם טוֹב כְּכָל מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נָפֶשׁ, וְעַיֵּן בְּלֶחֶם מִשְׁנָה מַה שֶּׁתָּרַץ, וְדָחַק. וְרָאִיתִי לְהַגָּאוֹן רַבִּי יְהוֹנָתָן בְּפֵרוּשׁוֹ (על הרמב"ם) (בהגה לעתים פ"ג ה"י) שֶׁכָּתַב דְּאֶפְשָׁר דִּלְהָרַמְבַּ"ם הַאי מֵימְרָא דְּרַב חִסְדָּא דְּגְרִיפַת הַתַּנּוּר בָּאנוּ לִידֵי מַחְלֹקֶת לֹא הָוֵי בִּגְרִיפַת תַּנּוּר דְּמַתְנִיתִין, דִּבְמַתְנִיתִין לַיְכָּא רַק לְתָא דְּמַקֵּצֶה וּבָזֶה אֵין חִלּוּק כְּלָל בֵּין אֶפְשָׁר מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב אוֹ לֹא דִּבְכָל גַּוְנֵי שָׁרֵי, וּבְהָהִיא דְּרַב חִסְדָּא יָקְרַשׁ כְּפֵרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת (כח: ד"ה גריפת) דְּמֵיירֵי בְּתַנּוּר חָדָשׁ שֶׁלֹּא סִלֵּק עֲדַיִן הַלְּבֵנִים וְהַשִּׁט וּבִגְרִיפָה כְּזוֹ הוּא גּוֹמֵר אֶת הַכְּלִי וְהָוֵי כְּמַכָּה בְּפַטִּישׁ, וּבָזֶה בָּאנוּ לְהַתִּיר רַק מִטַּעַם מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נָפֶשׁ וְלֹא שֶׁיָּצָא זֶה רַק בְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר מַאֶתְמוֹל עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הָעוֹלַת שַׁבָּת דְּהַמְחַבֵּר שֶׁלֹּא חִלֵּק בָּזֶה הוּא מִשּׁוּם דְּאִיהוּ מַעֲתִיק דִּבְרֵי הָרֹא"ש וְהַשּׁוּר דְּמֵיירֵי בְּתַנּוּר בְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר מַאֶתְמוֹל מֻקְצֶה וְשָׁמַּתֵּר בְּשֶׁכְּבָר אֹכֶל נָפֶשׁ, לֹא מַפְלִיגִינַן בָּזֶה בֵּין אֶפְשָׁר מֵעֶרֶב לְלֹא אֶפְשָׁר דִּבְכָל גַּוְנֵי שָׁרֵי [וְהוֹכִיחַ כֵּן מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת בְּדֶרֶךְ כ"ח עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל גְּרִיפַת, שָׁם, אֲכָל עַיְּנָתִי שָׁם הֵיטֵב וְאֵין דִּבְרָיו מְכֻרָּחִים]. וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא אֵין לְהָקֵל דְּיִדְעִנָּ שִׁיטַת רַשִׁ"י (לב: ד"ה ואין גורפין) וְהָרַ"ן (יח. ד"ה מתני') וְהַמְּאִירִי (לב: ד"ה ואין גורפין) דְּמַתְנִיתִין דְּדַף ל"ב וְכֵן הַבְּרַיְיתָא טַעֲמָם הַכֹּל מִשּׁוּם תִּקּוּן מָנָא [וְכֵן מוֹכִיחַ הַיַּת הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת (יא. ד"ה ועוד) בְּסוּגְיָא דְּדַף (כ"ב) [ל"ב] (ע"ב) דְּמַעֲשֶׂה דְּבִיתְהוּ דְּרַ' חִיָּא דְּנָפַל לַהּ אֲרֵיחָא מִשּׁוּם תִּקּוּן מָנָא הוּא וְהַלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְשֶׁלֹּא כְּדַעַת הָרֹאשׁ (פ"ד סי' ח) דְּסוֹבֵר דְּאֵין בָּזֶה רַק מִשּׁוּם טִלְטוּל מֻקְצֶה וּמִימְרָא דְּרַב חִסְדָּא דְּדַף כ"ח עַמּוּד ב' הוּא רַק לְעִנְיַן תַּנּוּר חָדָשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם] וְתַלְיָא בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן, וּמִפֹּילָא אֵין לְהָקֵל אַף לְרַבִּי יְהוּדָה כִּי אִם בְּשֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לִגְרֹף מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב אוֹ שֶׁלֹּא יָדַע מִזֶּה אֶתְמוֹל. וּבְאֶמֶת אֲפִלּוּ דְּגַם הָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר כֵּן דְּהַשְׁתָּא מִשּׁוּם תִּקּוּן מָנָא, וּבָזֶה נִיחָא מַה שֶּׁלֹּא הֶעְתִּיק הַדִּין דְּתַנּוּר חָדָשׁ דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּמֵימְרָא דְּרַב חִסְדָּא בְּדֶרֶךְ כ"ח וּמִשְּׁנָה וּבְרַיְיתָא דְּדַף כ"ח עַמּוּד ב' הַכֹּל הוּא עִנְיָן אֶחָד, וּמַה שֶּׁלֹּא הִזְכִּיר דְּדַוְקָא בְּשֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְתַקֵּן מִבְּעוֹד יוֹם סָמַךְ בָּזֶה עַל מַה שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק א' הֲלָכָה חי"ת עַיֵּן שָׁם וּבַהֲגָהוֹת מַיְמוֹנִי:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) בְּשֵׁם יְם שֶׁל שְׁלֹמה (פ"ד סי' יג) וּשְׁאַרֵי אַחֲרוֹנִים: **(לה)** מָגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן תק"ט (סק"ב): **(לה)** בֵּ"ח (סק"ג), וְכֵן מִשְׁמַע בְּסִעִיף קָטָן ח' בְּמָגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַבֵּ"ח (ס"ק ח): **(לו)** בֵּ"ח (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) וּנְהַר שָׁלוֹם (שם) [וְהַגְּרַ"ז (סי"ב) **וְכֵן מְצֻדַּד בְּאֵלִיָּה רַבָּה** (סק"ט), וּדְלֹא כַּשַּׁ"ז (סק"ו) שֶׁהֲקֵל בָּזֶה **[וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהִסְכִּים שִׁיגְרוֹף עַל יְדֵי כוּתִים]**. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ"ז דְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ הִכְרִיעַ שָׁמַּתֵּר הַכִּבּוּי גַּם בְּשֶׁכְּבָר הָיָה אֶפְשָׁר לִגְרֹף, כְּכָל מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נָפֶשׁ, לֹא מַשְׁמַע הָכִי דְּרַמְיָא, שֶׁהֲרֵי לֹא כָּתַב אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר בָּהֶם בְּלֹא גְּרִיפָה וְכוּ', אֲבָל אִם אֶפְשָׁר בְּלֹא שִׁיגְרָפֵנּוּ כְּלוֹ בָּזֶה לֹא מַיְירֵי. וְגַם מִדִּבְרֵי הָרֹא"ש (פ"ד סי' ח) מוּכָח בְּהָדְיָא דְּעַל יְדֵי גְּרִיפַת גְּחָלִים שֶׁלָּנוּ שֶׁבָּא לִידֵי כִּבּוּי גַּם אִם חוֹשֵׁשׁ שֶׁיִּבְוֹא לִידֵי חֲרוּךְ מְעַט [כֵּן כָּתַב בִּנְהַר שָׁלוֹם וּדְבָרָיו נְכוֹנִים מְאֹד לְהַמְעַיֵּן]: **(מ)** יָם שֶׁל שְׁלֹמה (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וְהַגְּרַ"ז (סי"ג) וְכֵן מְצֻדַּד בְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם) **[וְעַל יְדֵי עַכּוּ"ם שְׁרֵי]**, וּדְלֹא כַּשַּׁ"ז (שם). וְהִנֵּה הַטּ"ז דַּעְתּוֹ לְהָקֵל כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א (בית מועד שער ב סי' ו), וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וּכְשֵׁם שֶׁמֻּתָּר לְהַבְעִיר לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ * כָּךְ מֻתָּר לְכַבּוֹת לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ, (כה) וַהֲרֵי זֶה כְּמַנִּיחַ בָּשָׂר עַל הַגָּחָלִים, וְכֵן נָהֲגוּ: ה תַּנּוּר וְכִירַיִם חֲדָשִׁים (כו) אֵין סָכִין אוֹתָם בְּשֶׁמֶן וְלֹא טָשִׁין אוֹתָן בְּמַטְלִית, (כז) אֲבָל מֻתָּר לְהַסִּיקָן כ אֲפִלּוּ הֶסֵּק רִאשׁוֹן, (כח) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְפִיגֵם בְּצוֹנֵן כְּדֵי *) לְחַסְּמָן. לוְאִם הֶסְקוּ יוֹתֵר מִדַּאי וְהִצְרִכוּ לַהֲפִיגָן בְּצוֹנֵן (כט) כְּדֵי לֶאֱפוֹת בָּהֶן, (ל) מֻתָּר. (לא) מ לְפִיכָךְ מֻתָּר לִשְׁרוֹת בְּמַיִם הַמְכֻבָּדֶת שֶׁמְּכַבְּדִין בָּהּ הַתַּנּוּר, אַף עַל פִּי (ה) שֶׁמְּכַבֶּה: ו נ מֻתָּר לֶאֱפוֹת (לב) תַּנּוּר מָלֵא פַּת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא פַּת אֶחָד. ס וְדַוְקָא בְּתַנּוּרֵיהֶם שֶׁהָיוּ קְטַנִּים (לג) וְהָיוּ מְדַבְּקִים הַפַּת בְּדָפְנוֹתֵיהֶם, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא מָלֵא אֵין מָקוֹם לְחֻמּוֹ לְהִתְפַּשֵּׁט וְהַפַּת נֶאֱפֶה יָפֶה, (לד) אֲבָל

י בְּרֵיתָא שָׁם ל"ד (ע"א). כ הָרא"ש שָׁם (סי' טו) וְכֵן כָּתַב הַשּׁוּר. *) (פָּרוּשׁ, לְחַזְּקָן). ל שָׁם בְּבְרֵיתָא מ שָׁם בְּשֵׁם ר"מ מְרוֹטֶנְבּוּרְג. נ בְּרֵיתָא שָׁם י"ז (ע"א) וּכְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר גְּמָרָא שָׁם. ס הָרא"ש שָׁם (פ"ב סי' ט) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.

בַּאֵר הַיטֵב

וְטַ"ז (סק"ו): ה (ה) שֶׁמְּכַבֶּה. אֲבָל אִם כִּבֵּר בְּדֶרֶךְ רַק שֶׁרוֹצֶה לִגְרֹף פַּעַם אַחֶרֶת הַגְּחָלִים הַקְּטַנִּים לְיַפּוֹת, אָסוּר מֵאַחַר שֶׁמְּכַבֶּה. יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (פ"ד סי' יג), בַּ"ח (שם)

בֵּאוּר הַלָּכָה

* כָּךְ מֻתָּר לְכַבּוֹת לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ. עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב דְּזֶהוּ לִגְרֹסַת רַשַׁ"י וּשְׁאָר פּוֹסְקִים [רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּגִרְסִי בְּשִׁבָּת קל"ד (ע"א) הָתָם לֹא אִפְשָׁר וְכוּ', וְהָרִי"ף גָּרִיס שָׁם (בִּיצָה יב.) הָתָם (בְּכִשְׁרָא אַגּוּמְרֵי) לֵיכָּא כִּבּוּי וְכוּ'], אֲבָל הָרִי"ף שָׁם דְּגָרַס הָתָם לֵיכָּא כִּבּוּי, אָסוּר כִּבּוּי לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ [וּמַה דְּמֻתָּר בָּשָׂר עַל גַּבֵּי גְּחָלִים עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)]. וּכְאֶמֶת כִּדְבָרָיו כָּתַב גַּם כֵּן הָרַ"ן (שם ד"ה אין מסננין) וְהֵבִיאוֹ בַּיִת יוֹסֵף בְּסִימָן תקי"א (ד"ה אין עושין) עַיֵּן שָׁם. אֲבָל קָשֶׁה דְּהָא הָרא"ש הְצְרִיךְ גַּם כֵּן גִּירְסָא זוֹ בְּפֶרֶק ב' דְּבִיצָה סִימָן כ"ג, וַאֲפִלּוּ הָכִי בְּפֶרֶק ד' סִימָן ח' הְצְרִיךְ דְּכִבּוּי לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ מֻתָּר אַף לְרַבָּנָן, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּמַכְבֶּדֶת טְבוּלָה בְּמַיִם אִם צָרִיךְ לָזֶה, וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ה': (כה) וַהֲרֵי זֶה כְּמַנִּיחַ בָּשָׂר עַל גַּבֵּי גְּחָלִים. לְצָלוֹתוֹ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁמְּכַבֶּה הַגְּחָלִים בְּתוֹךְ תַּחְלוּמוֹ, מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ. וְאֵין זֶה כְּמִתּוֹךְ הַחֲרָדָל בְּגַחֶלֶת שֶׁל עֵץ בְּתוֹכוֹ דְּאָסוּר (כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תק"י סָעִיף ג'), מִפְּנֵי שֶׁהַחֲרָדָל רָאוּי לֶאֱכֹל בְּלִי כִּבּוּי גַּחֶלֶת בּוֹ אֶלָּא מְפַפְּקִים מְכֻבִּים גַּחֶלֶת בְּתוֹכוֹ. וְעוֹד שֶׁאֶפְשָׁר זֶה עַל יְדֵי כִּבּוּי גַּחֶלֶת שֶׁל מַתֶּכֶת, וְהוּא רָאוּי וּמְצוּי יוֹתֵר [עַבּוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (בית מועד שער ב סי' ו)]: ה (כו) אֵין סָכִין אוֹתָן בְּשֶׁמֶן וְכוּ'. שֶׁדַּרְכָּן הָיָה (שם) לְסוּךְ לַתַּנּוּרִים בְּעוֹדָן חֲדָשִׁים בְּשֶׁמֶן וּלְשַׁפְשֵׁף אוֹתָן כְּדֵי לְהַחֲלִיקָן וּלְצַחְצְחָן, וְאָסוּר מִשּׁוּם תִּקּוּן כְּלִי: (כז) אֲבָל מֻתָּר לְהַסִּיקָן וְכוּ'. וְלֹא דָמֵי (לט) לְמִלְבֵּן אֶת הָרֶעֶפֶת כְּדֵי לְצָלוֹת עֲלֵיהֶן שֶׁאָסוּר כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תק"ח (ס"א), וּכְמוֹ כֵן לְמִכְשַׁל בְּקְדֵרָה חֲדָשָׁה שֶׁאָסוּר לְכַמָּה פּוֹסְקִים וּכְדִלְעֵיל בְּסוֹף סִימָן תק"ב (ס"ד), וּמְשׁוּם דְּמִתְחַסֶּמֶת [מִתְחַזֶּקֶת] בְּלִבּוּן וּבְהֶסֵּק זֶה וּכְגוֹמֵר כְּלִי בְּיוֹם טוֹב דְּמֵי, צָרִיךְ לוֹמַר דְּתַנּוּר אֵינוֹ נִתְחַסֵּם בְּהֶסֵּק שֶׁמְּסִיקִין בּוֹ בְּפָנִים. וְדַעַת מָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן) דְּתַנּוּרִים שֶׁבְּזְמַנֵּנוּ מִתְחַסְּמִין שַׁפִּיר עַל יְדֵי הֶסֵּק רִאשׁוֹן וְאָסוּר, וְיֵשׁ חוֹלְקִין עָלָיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף א' (סק"ג): (כח) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְפִיגֵם בְּצוֹנֵן וְכוּ'. שֶׁעַל יְדֵי הַצּוֹנֵן הַבָּא לָהֶם אַחַר הֶסֵּק בְּעוֹד שֶׁהֵם חַמִּין מִתְחַזְּקִין יוֹתֵר, וְהָוֵי לֵיהּ מְתַקֵּן מָנָא: (כט) כְּדֵי לֶאֱפוֹת בָּהֶם. שֶׁלֹּא יִשָּׁרֵף הַפַּת: (ל) מֻתָּר. אַף עַל פִּי שֶׁמְּמַלְּא מִתְחַסֵּם לִית לָן בָּהּ. וְאַף עַל גַּב דְּגַבֵּי לִבּוּן רֶעֶפִים לֹא מַשְׁגִּיחִינַן בָּהּ שֶׁכַּוָּנָתוֹ כְּדֵי לְצָלוֹת עֲלֵיהֶם וְאָסוּר, (מ) שֶׁאֲנִי הָתָם שֶׁתִּקּוּנוֹ שֶׁל רֶעֶפִים הֵם קֹדֶם לְהַשְׁמִישׁ שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אַחַר כָּךְ לְצָרְךָ יוֹם טוֹב, אֲבָל הָכָא הֲרֵי הַפַּת מוּכָן לְהַנִּיחוֹ בְּתַנּוּר אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ לְקָרֵר מְעַט הַתַּנּוּר, וְאִם כֵּן בְּתִקּוּנוֹ הוּא מְתַקֵּן הַפַּת וְשָׁרֵי. (מא) וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ דְּהַנָּפַת צוֹנֵן אֵינוֹ עוֹשֶׂה רַק חִסּוּם כָּל דְּהוּ, וּלְכָכֵי שָׁרוּ חֲכָמִים כֹּל שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן לְהַדְיָא לְחַסְּמָהּ: (לא) לְפִיכָךְ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם הֶסֵּק הַתַּנּוּר יוֹתֵר מִדַּאי וְחוֹשֵׁשׁ שֶׁלֹּא יִשָּׁרֵף הַפַּת, שׁוֹרֶה הַמְכֻבֶּדֶת בְּמַיִם (מב) כְּדֵי לְצַנֵּן בּוֹ אֶת הַתַּנּוּר, וְגַם כְּדֵי לְגָרֵף בּוֹ עוֹד הַגְּחָלִים (מג) הַדַּקִּים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ אַחַר הַגְּרִיפָה הָרִאשׁוֹנָה, וְכָל זֶה שָׁרֵי אַף עַל פִּי שֶׁמְּכַבֶּה, כֵּיוָן שֶׁהוּא צָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ. וּכְבָר כָּתַבְנוּ (ס"ק כג) דְּבָזֶה וְכֵן בָּהֶהֵיא דְּמַפִּיג הַתַּנּוּר הוּא דַּוְקָא אִם בְּלֹא זֶה יִתְקַלְקֵל רַק שֶׁיִּהְיֶה מִתְחָרֵךְ מְעַט וְלֹא יִהְיֶה נָאֶה אָסוּר, מַאַחַר שֶׁהוּא מְכֻבֶּה. וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּלְאַחַר שֶׁכְּבֵד הַתַּנּוּר אָסוּר לִטְבֹּל הַמְכֻבֶּדֶת בְּמַיִם שֶׁלֹּא תִּשָּׂרֵף מִפְּנֵי נִיצוֹצֵי אֵשׁ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, שֶׁהֲרֵי הוּא כִּבּוּי שֶׁלֹּא לְצָרְךָ אֹכֶל נֶפֶשׁ, (מד) וַאֲפִלּוּ אִם הוּא צָרִיךְ לָהּ עוֹד לַאֲפִיָּה בְּיוֹם זֶה: ו (לב) תַּנּוּר מָלֵא פַּת אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ וְכוּ'. יֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים (מה) שֶׁסּוֹבְרִין דְּוַקָא בְּמִתְכַּוֵּן שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִשְׁבַּח הַפַּת, א] אֲבָל בְּמִתְכַּוֵּן לְצָרְךָ חֹל אָסוּר. וְאַף דְּלֵיעֵל בְּסִימָן תק"ג (ס"א) לְעִנְיַן מִלּוּי קְדֵרָה בָּשָׂר אֲפִלּוּ עוֹשֶׂה לְצָרְךָ חֹל שָׁרֵי מִפְּנֵי שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְשַׁתַּבְּחַ הַבָּשָׂר שֶׁצָּרִיךְ לְיוֹם טוֹב, שָׁאנֵי הָתָם דְּחַד טִרְחָא הוּא, (מו) אֲבָל הָכָא כָּל כְּכָר צָרִיךְ טִרְחָא בְּפֵנֵי עַצְמוֹ: (לג) וְהָיוּ מְדַבְּקִים הַפַּת בְּדָפְנוֹתֵיהֶם. הַטַּעַם, מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל כִּכָּר וּכִכָּר אִיכָּא טִרְחָא בַּעֲרִיכָה וַאֲפִיָּה, וְלָכֵן לֹא שָׁרֵי לֶאֱפוֹת יוֹתֵר כֹּל שֶׁאֵין הַפַּת נֶאֱפֶה יָפֶה מִצַּד מִלּוּי שֶׁלֹּא וְכוּ'. הַטַּעַם, מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל כִּכָּר וּכִכָּר אִיכָּא טִרְחָא בַּעֲרִיכָה וַאֲפִיָּה, וְלָכֵן לֹא שָׁרֵי לֶאֱפוֹת יוֹתֵר כֹּל שֶׁאֵין הַפַּת נֶאֱפֶה יָפֶה מִצַּד מִלּוּי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (לט) רַשַׁ"י (לד. ד"ה אין סכין) וּמְאִירִי (שם ד"ה תנור) וַעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם), וְעַיֵּן עוֹד שָׁם וּדְבָרַיו מְגֻמְגָּמִין וְאוּלַי טָעוּת סוֹפֵר יֵשׁ שָׁם: (מ) ר"ן (יט. ד"ה גמ' ואם להפיגו), וְכֵן מַשְׁמָעוּת הַשּׁוּלְחָן עָרוּךְ: (מא) חַיֵּי אָדָם (כלל פו ס"א): (מב) הַגְּרַ"ז (ס"ד): (מג) פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יב) וְהַגְּרַ"ז (סט"ו). [וְנִסְיוֹם הַגְּרַ"ז דְּכָל זְמַן שֶׁאֶפְשָׁר לוֹ לְהַשְׁאִיל מְכֻבֶּדֶת אַחֶרֶת אָסוּר אַף עַל פִּי שֶׁתִּשָּׂרֵף בָּלָה [וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תק"ט סק"ג בְּמָגֵן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם]. וְהִנֵּה הַפְּרִי מְגַדִּים צִיֵּן עַיֵּן אוֹת חי"ת, וְכִוָּנָתוֹ לְהָא דִּכְתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם דְּדַוְקָא בְּשָׁעָה שֶׁמְּתַקֵּן הָאֹכֶל שְׁרֵי לְכַבּוֹת וְלֹא קָדֵם לָכֵן, מִשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּסִכִּירָא לֵיהּ דְּאֲפִלּוּ אֵין לוֹ מִמֵּי לְהַשְׁאִיל אָסוּר. וְיֵרָאֶה עוֹד דַּאֲפִלּוּ הַפְּרִי חָדָשׁ דְּמַקֵּל בְּסִימָן תק"ב (שם) בְּכִסּוּי הָאֵשׁ בְּעָפָר לְצָרְךָ אוֹתוֹ הַיּוֹם אֶפְשָׁר גַּם כֵּן דְּהָכָא אָסוּר, דְּהָתָם עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ מְכַוֵּן לְכִבּוּי מַמָּשׁ אַף דְּהוּא פְּסִיק רֵישָׁא, אֲבָל הָכָא הֲרֵי מְכַוֵּן לְכִבּוּי מַמָּשׁ, וְסָתַם אָמְרוּ בְּדַף כ"ב (ע"א) אֵין מַכְבִּין הַמְקֻבָּעַת בְּדֵי לְחוּס עָלֶיהָ אֲפִלּוּ הוּא צָרִיךְ לְהַמְקֻבָּעַת לְאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכֵן כָּתַב בְּהָדְיָא בְּשִׁיטָה מְקֻבָּצֶת (כב. ד"ה אין מכבין), וְצָרִיךְ עִיּוּן]. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (שם) שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִם עַל יְדֵי עַכּוּ"ם מֻתָּר בְּהָכָאי גַּוְנָא. וְנִרְאֶה דְּאִם יְהִיֶה קָשֶׁה לוֹ אַחַר כָּךְ לְהַשִּׂיג לִשְׁאל יֵשׁ לְהָקֵל עַל יְדֵי עַכּוּ"ם: ו (מה) בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומה שהתיר) בְּשֵׁם הָרַאֲ"ה (יז. ד"ה ממלא), וְהַסְּכִים עִמּוֹ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג) לְהַחְמִיר: (מו) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (מז) בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה מתחיל לאפות) וְהוּבָא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טו), וְכֵן כָּתַב בַּמְּאִירִי (יז. ד"ה אין אופין) לְדַעַת הַמַּחְמִירִין:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (קו"א סק"ז) כתב שאפילו במתכוין לצורך חול מותר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah